

Jul igen

I denne søde tid kan visse kulturbestemte træk blive understreget. Det bliver de i DVT's interaktive juleføljeton

Af Andreas Lloyd, 3. semester

Solen skinnede, men det var nogle tamme stråler, der regnede ned over København. Det var stadig bitterligt koldt og sneen knitrede ivrigt på fortovene rundt omkring i den indre by. Julen nærmede sig og alle menneskene mente, at de havde mange flere ting, de skulle nå, end de nogensinde kunne huske, at de havde haft før. Det var lillejuleaftensdag og menneskevrirten var i gang med at piske sig selv i den rette stemning, der ledte til et klimaks den følgende aften og efterlod dem alle i komatos tilstand af udmattet, mæt selvtilfredshed.

Men lykken er ikke selve aftenen med al sin farvestrålende, rødmossede, (u?)fordærvede glæde. Derimod ligger vidunderet gemt i alle de traditioner og sædvanlige forventninger, der præger juletiden: Julefrokoster, oppyntningen af byen, julekalendrene i fjernsynet, Disneys juleshow samme sted, morgenrisserne i radioen, Santa Lucia optog, julebaget og gløggen. Og alligevel er alle disse traditioner delt af mange mennesker. Der, hvor traditionerne virkelig skiller sig ud, er begivenhedernes gang juleaften i familiens skød.

Stort set fra hjem til hjem varierer sammensætningen: Er det flæsketeg, and, gås, kalkun eller skinke? Ris alá mande eller Risengrød? Danser man om træet før eller efter? Hvornår og hvordan åbnes pakkerne? Hvem tænder lysene? Går man i kirke eller ej? Skal man se afslutningen på julekalendrene, hvor nisserne diplomatisk undgår emnet ved blot at indtage endnu en portion af den grød, som de så trofast har fortæret hver eneste dag, siden nisseriets begyndelse. Og er der nogle bestemte sange, der skal synges? Skal juleevangeliet læses højt? Og så videre.

Dette er sjældent et dilemma for folk, før de bliver gift, men da vokser problemet da også til nærmest uover-

stigelige højder. For hvis families traditioner skal man da gå efter?

Det var netop dette problem, som Niels og Suna stod overfor. De var blevet gift i maj og stod nu over for deres første jul sammen. Niels, der forventede at holde jul som så mange andre år, blev ganske forskrækket, da han fandt ud af, at hans norske kone ikke delte hans begejstring for den danske jul. De parlamenterede frem og tilbage og nåede endelig til enighed om, at denne første jul måtte være helt på den enes præmisser – derefter måtte den næste være helt på den andens, først derefter kunne de prøve at kombinere de to til noget, som de begge kunne være glade for. Helt i julens ånd.

De besluttede sig endelig for at slå plat og krone om, hvor de skulle holde jul dette år. Suna tog femmeren, der spændt havde ventet på bordet, og knipsede den op i luften.

”Krone” fik Niels hæst fremstammet, mens han fulgte mønten, der spinnede rundt i luften, med øjnene. Det var et øjeblik, der dog var så tungt og langsomt, ladet med spænding, at det nærmest virkede kvælende.

Elegant strakte hun hånden frem og greb mønten, placerede den på sin håndryg og kiggede over på Niels. Et barnligt juleglad lys spillede i hendes øjne. Så løftede hun hånden ...

Dette er en historie med flere slutninger, helt præcis to – hvis du tror det blev krone, kan du læse videre på side 10, hvis du tror det blev plat, så fortsæt historien på side 9.

STILLINGSOPSLAG

Barselsvikariat i den internationale studievejledning ved Institut for antropologi

- Har du lyst til at arbejde med vejledning af instituttets internationale gæstestuderende og studerende, der ønsker at læse i udlandet?

- Kunne du tænke dig at få indblik i instituttets internationale samarbejde?

Så er chancen her nu, da jeg skal på barselsorlov i forårssemestret 2002.

Vikariatet løber fra 1. februar 2002 til 1. juli 2002 med mulighed for forlængelse.

Arbejdstiden er to timers åben vejledning om ugen, og i travle perioder kan der være brug for 1-2 timer ekstra til at besvare henvendelser.

Du aftaler med studievejlederne, hvornår på ugen du vil lægge din træffetid.

Studerestillingen er tilknyttet instituttets internationale koordinator, som p.t. er Birgitte Refslund Sørensen.

Stillingen aflønnes efter instituttets studenterats på 96 kr. i timen.

Er du interesseret, så kontakt Marie Paldam Folker på tlf. 3321 2015 eller e-mail mpfolker@mobilixnet.dk

Juleføljetonen - fortsat

Historiske forandringer i opfattelsen af indianere

Opfattelsen af indianerstammer har desuden ændret sig radikalt siden 60'erne. I dag er vores objekter ligeledes subjekter med rettigheder, og i de seneste år er mange stammer begyndt at identificere dem selv som etnisk afgrænsede gruppe og kan derved appellere til medier og NGO for at få nogle krav igennem. Yanomamöerne er netop nu ved at gennemgå samme politiske mobilisering. I november var et forum i Brasilien (hvor bl.a. Turner deltog) med stammeledere og advokater, hvis formål var gøre dem bevidste om deres politiske rettigheder. Men da Chagnon var i felten, var disse diskussioner endnu ikke oppe blandt antropologer, så retfærdiggør dette hans arbejdsmetoder?

“Person-hunting”

Det er en spændende og omfattende debat med mange andre aspekter end dem, som er nævnt her. Noget, som vi dog blev lidt overraskede over, var hvor meget “person-hunting”, der eksisterer indenfor antropologien. Chagnon og Neel blev fremstillet på meget usympatisk og humoristisk vis, og foredraget var kun set fra oppositionens side. Og eftersom den personfikserede debat fortrinsvis foregår i USA, overrasker det ingen, at retssager - både fra Chagnons side (mod Tierney) og nu måske også yanomamöernes side (mod USA) - er inkluderet. Men som Terence Turner selv kommenterede: “It just makes life more interesting”!

Facts er hentet fortrinsvis fra nettet og denne forelæsning. Der er ikke foretaget nogen kontrol om oplysninger er korrekte.

Krone.

Suna havde mest af alt lyst til at dække mønten igen og prøve at lade som om, at hun slet ikke havde kastet den endnu. Men det var for sent - Niels' ansigt lyste op i et veltilfredst grin. “Så bliver det alligevel jul i år.” sagde han, med slet skjult reference til de mange julekalendere, som hans danske juleopdragelse havde budt på.

Dagen efter kørte de hjem til Niels' forældre. Bilen var tungt lastet med pakker og julesager, og den slingrede faretruende i de sjappede gader, hvor den sidste sne nu lå sodet og lidende i vejkanterne. Det var jul som det er bedst: Gråt og overskyet, ca. 5 grader varmt. Men vejret blev hurtigt glemt som de kørte forbi alle de små oplyste hjem med små lyskæder og juletræer placeret i de nydelige forhaver.

Niels parkerede bilen foran sine forældres hus og de tømte hurtigt bilen for julesager. Indenfor var der desværre ikke tid til alt for meget snak, for de var kommet lidt sent og det var på tide at tage i kirke. Familien vendte derfor tilbage til deres biler og kørte hurtigt af sted mod den lokale julegudstjeneste.

De kom 5 minutter for sent og kunne kun lige klemme sig ind i den overfyldte kirke. Der lugtede klamt af vådt uldfor og armsved. Suna rynkede på næsen og kiggede rundt, men hun kunne ikke se præsten derfra, hvor hun sad - der var en søjle i vejen. Det samme var vist tilfældet for resten af familien, men de tog det ikke så tungt, de spejdede i stedet blandt tilhørerne og vinkede ivrigt, når de så nogen, de genkendte.

Endelig var kirkegangen slut og brat rejste samtlige tilhørere sig og vandrede mod udgangen. Hu-hej vilde dyr tømtes kirken og alle kørte hjem til de simrende gryder og vigtigst af alt: Disneys Juleshow, som de lige nåede hjem til.

Endelig skulle de spise, og Suna havde undrende bemærket, hvordan

de fleste familiemedlemmer ikke havde spist så meget i løbet af dagen. Da maden så endelig stod på bordet blev der til gengæld spist meget, og hurtigt. Især Niels' nevøer gumlede ivrigt gås og kartofler i sig. De var blevet lovet, at hvis de spiste op, så ville de få deres gaver tidligere.

Efter maden, der i Sunas øjne ikke adskilte sig synderligt fra hvad hun havde set danskere spise resten af året, dog måske med lidt mere ærværdighed over serveringen end ellers, blev ris alá mande'n serveret. Suna syntes, at det var synd at ødelægge den gode grød ved dels at servere den kold, dels ved at hælde kirsebærsaft på - men hun havde jo ikke meget valg. Hun bestemte sig for at tage det som en oplevelse og tillod sig endda at spille overrasket, da de to nevøer begge fandt en mandel i deres portioner.

Så kunne det ikke udskydes længere: Træet skulle tændes og derefter sang og dans. Suna blev dog lidt blød om hjertet, da hun så juletræet i al sin pragt, efter at Niels' far havde helliget sig opgaven i enrum i små ti minutter.

Efter dansen om træet, som foregik i et mærkeligt opskruet tempo efter den første sang. Mest fordi nevøerne troede, at sangen ville blive hurtigere færdig, hvis de gik hurtigere rundt om træet.

Derefter gik de små julegavetornadoer til værks og styrtede frem og tilbage med pakkerne og endelig var det slut. Suna kunne ånde lettet op og kigge på Niels, der ivrigt hjalp den ældste nevø med et PlayStation-spil. Nu var der god tid. Alt faldt hen og Suna kunne egentlig godt lide denne ro efter gaverne var blevet åbnet. Den mindede meget om hendes egen jul. Måske var denne udmattede, lykkelige stilhed det eneste, som alle, der holder jul, har til fælles?

Juleføljetonen - fortsat

Plat.

Niels mærkede en gysen gå igennem sig, da han løftede blikket fra mønten og så ind i Sunas veltilfredse ansigt. Nu var han helt og holdent i de fremmedes vold.

Næste morgen stod de ud af bilen foran Sunas forældres hus i Norge. Niels havde været der før, men han følte sig nu voldsomt intimideret af husets strålende vinduer midt i al den dunkle sne under den frostklare, blå himmel. Det var så koldt, at det gjorde ondt at trække vejret. Det bed i hans næse og hans læber. Han forestillede sig, hvordan små striber af rimfrost gnækkende satte sig i hans øjenbryn og skæg og opfordrede deres kammerater til at komme med, for her var en klar kandidat til en snemand.

Hurtigt fik de tømt bilen og fik slæbt gaver og forsyninger med indenfor. Her blev de mødt af Sunas familie, der skam var flinke, men allerede i entréen kunne Niels lugte, at den var helt gal. Maden stod på bordet og

det var tydeligt, at det var forventet, at de skulle sætte sig til bords med det samme.

Dette var begyndelsen på en lang dag i selskab med de bedste retter, som det norske folkekøkken kan præstere. Der er ting som vørtekage, lutefisk, blodklubb, ribbe og mølje, og Niels fik grundige forklaringer på, hvordan hver enkelt ting var blevet tilberedt, men det skærpede sjovt nok ikke ligefrem hans appetit.

Men spises, det skulle der. Og der blev drukket rigeligt af fatters hjemmebryggede, stærke øl til hver ret. Og morgenmad blev til frokost, dog med pauser til at rydde ud og slå mave, og frokost blev til aftensmad, ligeledes med pauser.

Suna var i hopla. Niels kunne se på hende, at det var jul, som hun kendte og elskede den. Hun spiste aldrig disse særlige retter, undtagen denne ene gang om året, hvor traditionerne skal holdes i hævd.

Øllet smagte Niels forfærdeligt. Det var stærkt og meget sødt, men Suna smilede og drak det. "Det smager da af jul, Niels!" Grinede hun til ham. Endelig var de færdige med at spise, og kunne mætte sætte sig i sofahjørnet

og vente på, at kong Harald d. 5 af Norge ville tone frem på skærmen og bæere nationen med nogle få, velvalgte guldkorn.

Niels sad med en følelse af, at det var helt forkert for kongen at skulle tale juleaften. Han havde jo sin egen familie at holde jul med, det var meget bedre at gøre som Margrethe og holde talen nytårsaften, for det var der, hvor alle andre også gjorde status over året, der var gået.

Men talen var hurtigt overstået og nu vendte familien sig mod pakkerne. Dog skulle de da lige have lidt kaffe og småkager at styrke sig på efter talen og således gik juleaften mod sin slutning, med Niels, der høfligt drak sin kaffe og ydmygt takkede for den uldne strikswater han netop havde trukket ud af det rødglimtende indpakningspapir, mens han tænkte ved sig selv, at dette i hvert fald ikke var jul, men derimod en etnisk oplevelse, som han kunne skræmme venner og bekendte med, i lang tid fremover.

